



R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

De materia dicti juramenti in communi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

in iure, (sicut sine animo implendi, atque adeo licite) ergo contrahit obligationem implendi: nam ex eo vero iuramento, illa enim nolitio executio non tollit, quin possit substantia iuramenti, & consequenter eius obligatio. Pari modo, quando adest intentio se obligandi ex vi Religionis, sed fidei fiat promissio ex vi fidelitatis, iuratur, licet fidei fiat promissio, eleemosynam se daturum cum intentione, quod non se velit obligare ex vi humanæ promissionis, sed solum ex vi Religionis est eadem, quia iam ponitur substantia iuramenti.

8. Dico secundò. Quando ex quocunque, vel æquivo, vel fictis iuramentis, quæ verè iuramenta non sunt, aliquid damnum promissario obvenit, obligabitur se jurans, non quidem ex vi iuramenti, sed ob dolum se jurantis, ad omne damnum, ac si profus verè iurasset. Ratio est, quia tunc contra iustitiam delinquimus. Hinc fit, ut promissio sub ficto iuramento, quæ non impleretur, nullum damnum sit promissario, quia fuit promissio liberalis, non pariat obligationem executionis, quia ex nullo ex his duobus capitibus, de quibus agimus, ea oriri potest: non ex capite Religionis, quia verè iuratum est, nec ex capite dampni, quia nullum est illatum, ut supponimus.

9. Dico: At hoc ipsum, quod non des quod promissum, damnum est. Respondeo, hoc non esse damnum: sed esse lucrum cessans, ad quod eligendum, posito, quod verum iuramentum quis non fecerit, non se obligat. Dico iterum: at aliquando erit scandalum, si iuramentum factum non observetur, credent enim audientes, se peccare. Sic Sanch. lib. 2. in dec. cap. 10. n. 13. Respondeo, licet duplex scandalum adest hinc aliquando posse: Alterum contra Charitatem, si proximo verè detur occasio peccandi: Alterum contra Religionem, si detur similis occasio Deum per similia perjurya contemnendi: sed hæc universaliter sunt ceteris peccatis convenientia, juxta declarationem de scandalo in nostra Meth. Conf. lib. 1. §. 17. & dicatur, Deo dante, lib. 1. in dec. c. 1. §. 3.

10. Dico tertio: Index debet condemnare jurantem fidei, vel æquivocæ, non solum ad omnia prædicta damna, sed etiam ad talia iuramenta exequenda, quamvis promissio quoquo modo liberalis fuerit. Ratio est, quia Index debet secundum juris præsumptiones judicare, at qui verbis externis iurat, præsumitur verò animo jurare.

11. Quid, si esset ejusmodi præsumptio, & jurans clare probet, se sine animo verò iurasse: poteritne Index eum condemnare: posse & debere docet Sanch. ibid. c. 10. n. 6. & Cast. 1. 3. tract. 1. q. d. 2. p. 2. n. 5. non ex vi iuramenti, sed ex legibus Castelle sic disponentibus in pernam delicti dolose jurantis.

At quid, si talis lex alicubi non adsit? Respondeo tunc arbitrio Iudicis secundum gravitatem culpæ sic jurantis eum condemnandum. In quocunque autem casu, quod condemnabitur, patere post sententiam obligabitur, sed cum distinctione. Si enim sententia indiget falsæ præsumptioni, obligabitur condemnandus parere solum ratione scandalum, quare hoc cessante, ad nihil obligatur, nisi ad damnum modo dicto num. 2. At si innitatur legibus, vel arbitrio Iudicis, jurantem condemnantis in pernam delicti, obligabitur parere, etiam in conscientia, quia quilibet iustus pronuntiatur contra se sententiæ obedire tenetur.

Quando autem enascatur obligatio, hoc est quando incipiat iuramentum obligare, dicam, cum de voto, nam eadem est utriusque ratio.

§. III. De Materia requisita in Iuramento promissorio.

1. Vt iuramentum sit ipsi soli Deo, vel in utilitatem etiam hominis. Si prius, induit rationem voti, si posterius, erit solum promissio homini facta, sed sub Dei invocatione. Quoniam verò diversimodè ex

his obligatio nascitur, separatim de iis erit disputandum.

Omittit autem, ut potest ad praxim non pertinens, quænam sit obligatio major, iuramentine, an voti; videat qui velit apud Suarez lib. 8. de Iuram. cap. 3. n. 2. fine, Sanch. lib. 3. in c. 8. Fag. lib. 2. præcept. dec. c. 5. 1. a. n. 16. aliisque.

De Materia Iuramenti promissorii in communem.

2. Primò, in iuramento promissorio materia promissa possibilis esto, secus temerè ea temeritate, quam de iuram. 3. iurares, quod implere tu non potes. Hinc tum iuramentum de facto alieno, ut quod Petrus soluturus sit debitum; quod matrimonium sit contracturus, &c. illicitum est, nisi intendas jurare, quantum in te est, nimirum, nisi solum iures diligentiam adhibere, ut ille solvat, ut ille contrahat, &c. & certè id communiter juratur, dum factum alienum iuratur.

3. Secundò, licita res sit, & honesta. Hinc iuramentum de re peccaminosa mortaliter, vel venialiter, vel de re contra consilia, est peccatum, ex Cast. 1. 3. disp. 1. de Iuram. cap. 6. n. 11. nec obligat, unde non indiget relaxatione, ex eodem ibid. disp. 2. p. 6. n. 6. quid enim relaxabitur, si nulla adest obligatio? Ratio est, quia iuramentum non est vinculum iniquitatis, c. Quando de iure iurando, & alibi: quod autem peccatum sit, dicam num. 9. & 10.

Huc reduco, v. si Amicus & Amasia invicem jurent, alios se turpiter non cognituros: non valet enim hoc iuramentum. Sic Fag. in præc. Dec. lib. 2. c. 24. n. 19. Ratio est, quia est de peccato morali; est enim mortale velle his promissionibus turpem amorem inter se fovere.

4. Tertio, debet esse res gravis, si enim levis, sit non oritur obligatio sub mortali, sed sub veniali dumtaxat. Hoc tertium dictum duo involvit: Alterum ab omnibus admittitur, sub pœna nimirum mortali esse præstandum quod juratur, si notabilis sit res promissa; quia gravis parvi fit: Alterum non omnes amplectuntur, sub pœna nimirum mortali esse faciendum quod juratur, si res promissa sit exigua.

Dico tamen, quamvis probabile, etiam rem levem, si sub iuramento promissa sit, esse faciendam sub mortali, nihilominus esse solum sub veniali videri probabilius ita Azor. p. 1. lib. 5. c. 17. & lib. 11. cap. 5. quest. 3. Suarez 2. de rel. 1. 2. de iuram. cap. 16. a. n. 9. Ratio potissima est ducenda ex ipsa natura iuramenti promissorii: in hoc enim non invocatur Deus, ut testis futuræ executionis, sed ut testis præsentis voluntatis; quoad futuram executionem autem assertur Deus, ut sua autoritate promissionem suscipiat, ut scilicet fideliter executio corresponsdeat factæ promissioni: ergo si non corresponsdeat, infidelis erit jurans, non verò propriè mendax. Quare cum casu nostro sit infidelis in re levi, leve solum peccatum attinget.

5. Petes: quæ quantæque culpa committitur ab eo, qui rem malam exequitur propter illud expressè, quia ad illam iuramentum adhibuit fuit? Respondeo, ex ignominia hunc excusari non raro; nam ceterum legilegium esset, putare Dei invocationi deberi executionem peccati promissi, præscindendo autem ab hoc errore, veniale committeretur in materia levi; grave peccatum, in re gravi. Sic Sanch. lib. 3. in dec. cap. 4. n. 29. Ratio est, quia in his non intercedit, nisi continuatio ejusdem voluntatis, quæ habita fuit, quando exhibitum fuit iuramentum, ut consideranti patebit.

6. Ex his colligit rectè Sanch. ibid. cap. 19. a. num. 16. iuramenta parentum, vel Dominorum, quibus jurant se puniuros filios, famulosve: item iuramenta puerorum, quibus jurant accusare consodales apud præceptorem, & iuramenta, quibus viri nobiles jurant se nolle prævenire in egressu, vel ingressu domus, & similia communiter, vel non obligare, vel facillè excusari aliquo ex sequentibus capitibus (præter illud, quod non adsit intentio

tentio jurandi, sed solum comminandi) primo, quia communiter sunt ex ira, vel passione, animoque vindictae, ut sic sunt de re saltem venialiter mala. Secundo, quia fere materia est levis Tertio, quia supervenit frequenter causa excusans ab executione; Talis solet esse emendatio filij turbatio Domus, amici intercessio, venia petito, &c. Quarto, remissio ejus, in cujus gratiam fit juramentum, ut accidit in praedictis viris nobilibus qui facile remittere praesumuntur, promissionem in sui honorem factam. Si filiorum, aliorumve punitio serio juramento confirmata, urget in eorundem bonum, adeoque in Dei obsequium, praestanda omnino est, tamen deest excusatio, si superveniat emendatio, nam similia juramenta imbibunt tacitam conditionem nisi rerum status mutetur, quod est commune in omnibus juramentis promissoriis, ut infra dicitur.

De Materia requisita in Juramento promissorio soli Deo facto.

7. Habemus hanc regulam: Quia votum non solum esse debet de materia licita & honesta, sed etiam non debet esse de re indifferenti, nec de impeditiva majoris boni, ideo juramentum soli Deo factum cum aequivaleat voto, eandem debet habere conditiones, ac votum. Ratio hujus regule dabitur mox num. sequenti. Hinc, si jurasti Deo jejunium, hoc autem majus bonum, verbi gratia, animarum conversionem impedit, ad jejunium non teneris si jurasti non dare elemosinam, non colloqui cum proximo, &c. non teneris observare, quia haec sunt contra Dei consilia, majusque bonum impediunt, & sic de similibus. Quo modo autem intelligatur rem esse impeditivam majoris boni, habebis infra, cum de voto cap. 11. §. 1. vers. Verum hinc doctrina.

8. Hinc item, si jurasti in honorem Dei non transgredi v. per hanc viam, quia id res est indifferens Deus non acceptat, utpote non cedentem in ejus honorem. In quo tamen, & in similibus advertit, non raro rem aliquam indifferentem fieri propter aliquod adjunctum materiam admodum bonam, & tunc juramentum fore licitum, atque obligatorium; ut si quis juret non transgredi per aliquam viam, quia illa habitat puella causa peccati. Quod si tunc jures rem indifferentem, sed deinde post dies fiat bona, juramentum non obligabit Sic Laym. lib. 4. tract. 3. cap. 6. num. 4. quia non firmatur tractu temporis, quod de jure ab initio non subsistit, ut universaliter dicam infra, de voto, cap. 11. §. 4. v. Contra, ubi etiam declarabimus, an quando finis promittentis est malus, licet res promissa sit bona, enascatur obligatio.

9. Petes: quodnam peccatum est promittere cum juramento rem non licitam? Respondeo cum Sanch. lib. 3. Dec. cap. 9. num. 1. mortale sacrilegium, si res est illicita mortaliter; quia uteris divino testimonio ad rem iniquam faciendam, quae est summa Dei irreverentia, de qua diximus supra, cap. 1. §. 4. n. 4. unde vides in confessione esse explicandum, an juraveris peccatum mortale, v. g. homicidium cum intentione illud exequendi, nam prius habet duas specie iniquitatis, nempe homicidij; & irreverentiae: posterius, solius perjurij.

10. Quod si res sit illicita venialiter, vel sit contra consilia: ut cum veritate jures te dicturum mendacium officiosum, vel daturum elemosynam, non ingresses Religionem, non acceptatorum Officium Praetoris, &c. puto cum Fag. lib. 2. in precept. Dec. secundum, c. 14. num. 1. esse veniale; quia non videtur gravis Dei injuria uti Divino testimonio ad rem leviter illicitam, ut ibidem diximus, vel ad nolendum facere id, ad quod non teneris. Quod si deinde des elemosynam, has Religiosus, vel praetor, non peccas, quia juramenta, quae adversantur charitati, non obligant. Excipe, nisi Officium, verbi gratia, Praetoris tibi sit causa mortaliter peccandi & sic in similibus: quia tunc juramentum fuit de re bona.

Quid si res sit impossibilis physice, vel moraliter, & ut sic tibi cognita, ut si jures te cras volatorem, vel daturum centum, quae moraliter non habebis: Mortale esse

doet communior sententia; ita Suar. tom. 3. de Rel. lib. 3. c. 18. num. 76. Fag. lib. 2. cit. c. 6. n. 24. Cast. tom. 3. dist. 1. de jur. p. 6. v. Ad idem Sanch. lib. 3. dec. cap. 4. num. 4. quia jam deest animus implendi promissum: idemque esse si jures temere non advertendo, si possibilis, necne, quia virtualiter solum juras. Recte autem notat Sanch. ibid. cap. 9. num. 12. facile in his casibus obtineri dispensationem. Non est tamen improbabile ex Arag. 2. 2. q. 89. art. 3. in dist. Sayr. lib. 5. c. 4. fin. quando non deest implendi animus esse tantum veniale, quia tunc solum deficit judicium secundus comes jurantis, cujus defectus non semper est mortalis, ut sup. vidimus.

De Materia requisita in Juramento promissorio in militem hominis emissio.

11. Sit haec regula ex Sanch. lib. 3. c. 9. n. 19. Materia requisita in hoc juramento ad inducendam obligationem implendi satis est, si possit sine culpa mortali, vel veniali applicari, etiam si res indifferens sit, quando haec sub juramento promittitur, est omnino executioni mandanda, gravis sub gravi, levis sub levi, juxta superius dicta. Ratio regule, & cur id sit, non verò in juramento, seu voto, quod Deo fit, est, quia in promissione semper habetur ratio, ut sit grata illi, cui res promittitur. Deo autem non potest esse gratum, quod est impeditivum majoris boni, seu quod indifferens est nec ad suum obsequium pertinet; homini sapientissime gratum est, quod est indifferens, quodque minus sibi bonum est, & ex alia parte in hoc juramento Deus non est acceptor, sed solum testis.

12. Hinc, si jures soli Deo feciminam ducere, & non in gratiam alicujus, poteris castitatem vovere, quia tunc matrimonium esset impeditivum majoris boni, qualis est ex se vita caelebs. Ita Sanch. ibid. num. 19. in medio. Dico ex se; nam si matrimonium justares ad sedandam tuam impudicitiam, obligaret juramentum, quia tunc matrimonium esset tibi majus bonum. At si idem jures ipsi feciminam acceptanti in ejus, vel parentum gratiam, castitatem voveret non potes: quia ad observandum juramentum homini factum, nil aliud requiritur, nisi quod servari sine ullo peccato valeat.

13. Quod si nondum acceptavit nec puella, nec alius loco ipsius, adhucne illi teneris? Respondeo, esse diligenter distinguendum: Si enim per modum voti Deo promississes aliquid in utilitatem tertij in hunc fere modum: Promitto Deo, seu quod in idem recidit, Promitto cum juramento Deo, me daturum pauperi, vel Petro pauperi ceptum; & in casu nostro: Promitto Deo puellam hanc ducere ad vitandos meos lapsus: Cum additum est (ad vitandos) vide infra, c. 15. §. 3. n. 4. tunc teneris; licet enim pauper, vel puella solum acceptaverit, unde non debeat ex justitia, & possit relaxari ex causa à Superiore, & ab habente potestatem; Deus tamen statim acceptat, utpote votum sibi factum: quare, nisi adsit relaxatio, debebis centum dare, & puellam ducere ex virtute Religionis. Sic Laym. tract. 3. lib. 4. cap. 11. n. 6. fin. An hac relaxatio possit etiam fieri post acceptance; colligitur ex dicendis cap. 7. §. 6. n. 3. & c. 17. de Voto, §. 2. At si juramentum fuit factum homini soli sine ulla promissione ad Deum (ne implicita quidem, quae implicita promissio esse solet, quando ad Dei honorem promittitur opus pium) ut si jures, v. g. te centum daturum amico, ilque neque per se, neque per alium acceptavit, non obligaris dare. Ratio est quia promissio homini facta nondum acceptata, non est completa, & propterea non obligat: sic Sanch. lib. 1. de matr. d. 7. n. 25. Less. lib. 2. c. 17. d. 7. num. 71. alique passim: cum ergo juramentum sequatur naturam promissionis, & adnectitur, ut infra, §. 4. n. 3. dicemus, si haec non obligat, nec illud obligat, sed autoritate propria poterit infringi.

14. Regula allata, quod juramentum homini factum nil requirit, ut observetur, nisi quod possit sine peccato servari, fallit, ex Sanch. lib. 4. in dec. c. 10. n. 30. Cast. Pal. tom. 3. de jur. d. 1. p. 4. num. 4. fin. seu retrahitur, quando promissio